

Dosarul nr. 2ra-184/20

Prima instanță: Judecătoria Ungheni – V. Stratulat

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai

ÎNCHEIERE

29 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoria

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Iastremschi împotriva Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 17 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătoria Ungheni,

constată :

La 29 martie 2018 Andrei Iastremschi s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, ulterior completată, împotriva Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală, prin care a solicitat recuperarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, restituirea sumei de 2000 lei achitată pentru acordarea asistenței juridice. (f. d. 45, vol. I)

În motivarea cererii reclamantul a indicat că la 30 iunie 2015, din vina Procuraturii Ungheni, a procurorului Veaceslav Toderița, a fost tras ilegal la răspundere penală, fiind învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 251 Cod penal, iar prin sentința Judecătoria Ungheni din 08 iulie 2016, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 iunie 2017, a fost achitat din lipsa în faptă a elementelor constitutive ale infracțiunii.

A menționat că mărimea compensației de 50 000 lei pentru prejudiciul moral, este rezonabilă și motivată, deoarece prin intentarea cauzei penale în privința sa și

acordarea statutului de inculpat i s-a adus atingere drepturilor și libertăților sale fundamentale, afectând demnitatea umană, având o rezonanță negativă în societate prin prisma statutului social deținut, fiindcă a fost conducător al întreprinderii agricole 10 ani, a deținut și alte funcții de stat importante, cât și starea de stres suferită ca fiind circumstanța indispensabilă suferințelor morale.

Acuzatorul de stat a cerut instanței de judecată să-i aplice drept pedeapsă penală amendă în mărime de 1000 unități convenționale, echivalentul a 50 000 lei. Astfel consideră că mărimea prejudiciului moral de 50 000 lei este echitabilă și raportată la gravitatea infracțiunii, în a cărei săvârșire a fost învinuit.

Prin hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătorei Ungheni s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Iastremschi. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Andrei Iastremschi suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest pretenția privind repararea prejudiciului moral s-a respins. S-a respins pretenția lui Andrei Iastremschi cu privire la restituirea sumei plătite pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 2000 lei. (f.d. 111, 122-129, vol. I)

Prin decizia din 17 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătorei Ungheni. (f.d. 159, 160-164, vol. I)

Pentru a ajunge la această concluzie instanțele au reținut că situația lui Andrei Iastremschi cade sub incidența Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Instanțele au reținut că reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice în timpul aflării sub urmărirea penală cu statut de bănuit, învinuit, inculpat pe perioada respectivă, în temeiul art. 251 Cod penal, ce constituie o infracțiune mai puțin gravă, prin multiplele citări la acțiunile procesuale, prin aplicarea în privința acestuia a măsurii preventive sub formă de obligare de a nu părăsi localitatea, prin durata acțiunilor procesuale ce au derulat mai mult de 2 ani.

Instanțele au constatat că s-a adus atingere statutului social al acestuia, care la momentul pornirii dosarului penal și derulării acțiunilor de urmărire penală activa în calitate de inspector al Direcției raionale Siguranța Alimentelor Ungheni. Astfel, s-a concluzionat că suma dispusă spre încasare poate fi considerată drept o compensație echitabilă și suficientă pentru sentimentele de frustrare suferite de reclamant în circumstanțele descrise, corespund caracterului și gravității suferințelor psihice suportate de Andrei Iastremschi.

La 28 noiembrie 2019 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 17 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 09 aprilie 2019 a Judecătorei Ungheni, solicitând casarea actelor judecătorești, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care a respinge acțiunea lui Andrei Iastremschi ca fiind neîntemeiată. (f.d. 1-6, vol. II)

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței de fond eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

A menționat că din circumstanțele cazului, prin prisma jurisprudenței CtEDO, organul de urmărire penală nu a admis careva ingerințe ilegale a dreptului la libertate

și la siguranță prevăzut de art. 5 CEDO a lui Andrei Iastremschi, precum și nu a încălcat prevederile art. 6 al Convenției, or, organul de urmărire penală, în cadrul cauzei penale, a realizat un mecanism investigator efectiv într-o societate democratică, și anume, de a investiga și a preveni acțiuni criminale comise de către persoanele fizice și juridice. Cu atât mai mult, scopul urmăririi penale fiind bine definit de către legislator în art. 1 alin. (2) Cod de procedură penală, care justifică necesitatea derulării acesteia ca mijloc de luptă contra criminalității, mijloc de protejare a persoanei, societății și statului de infracțiuni, mijloc de existență și de menținere a unui stat de drept.

La 06 decembrie 2019 Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei din 17 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 09 aprilie 2019 a Judecătorei Ungheni, solicitând modificarea actelor judecătorești, cu diminuarea sumei despăgubirii bănești cu titlu de prejudiciu moral în beneficiul lui Andrei Iastremschi în limite rezonabile și probatorii. (f.d. 9-11, vol. II)

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a interpretat eronat prevederile Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Consideră că la emiterea deciziei instanța de apel nu a ținut cont că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele prevederilor legislației procesuale și materiale, iar pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei penale de acuzare a lui Andrei Iastremschi, ultimul nu a prezentat careva reclamații aferent acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și a procuraturii manifestate prin presiune psihologică sau fizică asupra sa în scopul obținerii de la acesta a declarațiilor sau eventual a recunoașterii vinovăției.

A mai menționat că instanța de judecată, acordând suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral pentru prejudiciul cauzat în urma acțiunilor ilicite de către organul de urmărire penală, nu a ținut cont de prevederile art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală.

La 17 decembrie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererile de recurs intimatăților Andrei Iastremschi, Ministerului Finanțelor, Ministerul Justiției și Procuratura Generală informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f.d. 17, vol. II).

Andrei Iastremschi la 15 ianuarie 2020 a depus referință asupra cererilor de recurs înaintate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, prin care a solicitat declararea recursurilor ca fiind inadmisibile, ori acestea sunt lipsite de orice temei legal și sunt pur declarative. (f.d. 22, vol. II)

În conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecării este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentelor cereri se referă la decizia din data de 17 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, acestea sunt

depușe de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, care sunt îndreptățite să o conteste, nefiind depușe repetat.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit.

Prin scrisoarea nr. 13071 din 27 noiembrie 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 17 octombrie 2019 (f.d. 165, vol. I), fiind recepționată la aceeași dată (f.d. 166, vol. I). Totodată, este de menționat că decizia instanței de apel a fost publicată pe portalul instanțelor naționale de judecată la 27 noiembrie 2019.

Drept consecință, instanța de recurs consideră că cererile deduse judecății au fost declarate în termenul prevăzut de lege.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs formulate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

Verificând motivele de casare, invocate în recursuri, completul Colegiului atestă, că recurenții Ministerul Justiției și Procuratura Generală indică argumente ce țin de dezacordul cu felul în care instanța de apel a apreciat înscrisurile probatorii și a constatat circumstanțele cauzei. Nu pot fi reținute ca temei de admisibilitate aceste argumente, deoarece țin de reaprecierea probelor, fapt inadmisibil în recurs.

Conform regulilor din Secțiunea a 2-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Recursul exercitat conform secțiunii a 2 - a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procesual, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului constată, că argumentele invocate în recurs nu pot constitui temei de casare a deciziei recurate, or, acestea nu se încadrează în cele expres stabilite la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează, că recursurile în cauză conțin obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate de către recurenți nu pot constitui temei de admisibilitate a recursurilor, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă recurenții și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), 433 lit. a), 440 alin. (1) și (1¹) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune :

Recursurile, declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh